

2. Лук'янець Т. У. Маркетингова політика комунікацій: Навч. посібник. К.: КНСЕУ, 2000. 380 с.
3. Мерчандайзинг / Під заг. ред. Л.В. Балабанової. Донецьк: Дон-ДУЕТ, 2002. 290 с.
4. Смит П. Ф. Маркетинговые коммуникации: комплексный подход: Пер. со 2-го англ. изд. К.: Знання-Прес, 2003. 796 с.

УДК 339.5

Винник Тетяна
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Tetiana Vynnyk
PhD (Economics), Docent
Associate Professor of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ MAIN TRENDS OF INTERNATIONAL TRADE DURING THE PANDEMIC

Пандемія COVID-19 вкрай негативно вплинула на світову економіку і торгівлю зокрема. Навесні 2020 року Світова організація торгівлі прогнозувала, що глобальна торгівля товарами скоротиться на 32% [1], однак фактичне зниження за підсумками 2020 становило 9% [2], що майже на третину менше очікуваного. Варто зазначити, що обсяги торгівлі товарами почали скорочуватися ще до пандемії коронавірусу – у 2019 році скорочення становило 0,1% у натуральних вимірниках та 3,0% у вартісному (для порівняння, у 2018 році обсяги торгівлі зросли на 2,9%) [3]. У II кварталі 2020 р. експорт товарів у номінальному вираженні у доларах США зменшився на 21% порівняно з попереднім роком, а експорт комерційних послуг – на 30% [4].

Падіння міжнародної торгівлі товарами стало першим за останнє десятиріччя – з часів світової фінансової кризи 2008-2009 років. Ці кризи в деяких аспектах схожі, але в інших дуже різні. Як і в 2008-2009 рр., уряди втручаються в грошово-кредитну та фіскальну політику з метою протидії спаду та надання тимчасової підтримки доходів бізнесу та домогосподарств, однак обмеження на переміщення та соціальне дистанціювання є додатковим важелем негативного впливу, якого не було під час світової фінансової кризи 2008-2009 рр. Слід зазначити, що після фінансової кризи 2008-09 рр. обсяги світової торгівлі так і не повернулися до свого попереднього тренду [3].

Відповідно до звіту СОТ, на сьогодні послуги складають 40% від усієї світової торгівлі. Це означає, що дана галузь створює надзвичайно велику кількість робочих місць у всьому світі та є важливою для економіки багатьох країн (слід нагадати, що низка найменш розвинених країн світу фактично живуть виключно за рахунок туристичних послуг). Окрім того, як показує статистика, значною мірою у сферу послуг залучені саме мікро-, малі та середні підприємства. А отже, неможливість надання послуг фактично ставить на межу виживання найменш захищені верстви населення [5].

На торгівлю послугами найбільше впливає коронавірус через встановлення транспортних та туристичних обмежень, закриття багатьох закладів роздрібної торгівлі та готелів [3]. Втім є деякі сфери послуг, яким пандемія, схоже, навіть пішла на користь. Це, зокрема, ІТ-послуги, попит на які виріс через збільшення кількості людей, які працюють з дому. Якщо в березні падіння обсягів торгівлі в найбільших експортерів послуг сягало 15%

(а у квітні навіть більше), то в тих країнах, де значну частину експорту становлять ІТ-послуги, падіння було м'якшим або взагалі не сталося. В Ірландії (51% експорту послуг – у сфері інформаційних технологій) був зафіксований ріст на 8%, в Індії – на 1%, в Україні – на 3%. У березні 2020 року Facebook повідомив про зростання онлайн-комунікації на 50% (листування у месенджерах) та голосових і відеоповідомлень на 100%. Іспанська Telefonica продемонструвала зростання трафіку на 40% і використання мобільного зв'язку на 50%. Таїланд повідомив про зростання користувачів Zoom на 828%, а користувачів Skype – на 215%. COVID-19 призвів до суттєвого зростання послуг у сфері телемедицини. Крім зазначених сфер, постраждав фінансовий сектор – зважаючи на безпрецедентні кризові явища в багатьох економіках світу, центральні банки та фінансові регулятори застосовують різноманітні заходи регулювання для стабілізації економічної ситуації, зокрема розширення кредитування для бізнесу і фізичних осіб, підтримання ліквідності банків тощо. Також суттєво зросли електронні платежі [6].

Як стверджують експерти, саме міжнародна торгівля відіграватиме фундаментальну роль у забезпеченні економічного відновлення країн після пандемії. [4]. Крім цього, згідно зі звітом KPMG International «Споживачі і нова реальність», в глобальному вимірі з'являється новий споживач: він має певні фінансові труднощі, активно використовує цифрові технології і більш виважено ухвалює рішення про покупку. Дедалі більше людей у всьому світі надають перевагу замовленню товарів віддалено. Сформувалася нова звичка – купувати «в один клік». [7].

Коронакриза внесла корективи не лише у життя пересічних громадян, а й змінила світову економіку.

Перелік використаних джерел:

1. Пандемія спричинила падіння світової торгівлі на 32% - представник СOT : [сайт]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3187181-pandemia-spricinila-padinna-svitovoi-torgivli-na-32-predstavnik-sot.html>;
2. Все менше місця для Росії: як рік пандемії вплинув на українську торгівлю : [сайт]. URL: https://rpr.org.ua/news/vse-menshe-mistsia-dlia-rosii-iak-rik-pandemii-vplynuv-na-ukrains-ku-torhivliu/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=vse-menshe-mistsia-dlia-rosii-iak-rik-pandemii-vplynuv-na-ukrains-ku-torhivliu;
3. Щодо впливу пандемії корона вірусу на світову торгівлю / Центр зовнішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень : [сайт]. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/vplyv-pandemii-na-svitovu-torgivlyu.pdf>;
4. Основні тренди міжнародної торгівлі 2020: огляд знакових подій : [сайт]. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/osnovni-trendi-mizhnarodnoyi-torgivli-2020-oglyad-znakovih-podiy.html>;
5. Епіцентр кризи: як коронавірус вплине на міжнародну торгівлю послугами : [сайт]. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2020/06/9/7110870/>;
6. Глобальна торгівля під час коронакризи: могло бути гірше : [сайт]. URL: https://lb.ua/economics/2020/08/06/463343_globalna_torgivlya_pid_chas.html;
7. Ритейл: як зміниться галузь після пандемії? Пандемія змінила структуру мислення споживачів : [сайт]. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/blogs/home/posts/2020/08/retail-changes-after-pandemic.html>